

ТОНГ ЮЛДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 45 (7022)

1999 йил 2 декабрь, пайшанба

Сотувда эркин нархда

«ГОЛ!» «ГОЛ!» «ГО-ОЛ!»

Ассалому алайкум сеvimли газетам! Мен сенинг ҳар бир сонингни интиқлик билан кутаман. Менга айниқса тенгдошларим ёзган мақола ва шеърлар ёқади. Томас Эдисон ҳақидаги ҳикоя ҳам жуда қизиқтириб қолди. Ўша саҳифада берилган физикага оид топшириқларни бажардим. Ҳатто уни амалда ҳам синаб кўрдим. Хуллас, сен билан бирга бўлиб, ўқишларимдаги баҳоларим ҳам яхшиланди. Мен спортга ҳам жуда қизиқаман. Ҳамма ўғил болалар каби футбол ўйнашни ёқтираман. 21-29 ноябрь кунлари Осиё мамлакатлари терма жамоалари ўзаро куч синашди. Ўзбекистон терма жамоаси рақиб дарвозасига 16 та тўп киритди. Ниҳоят, футболчиларимиз ўз маҳоратларини кўрсатишди. Айниқса, моҳир тўпсувар Миржалол Қосимовнинг ва Максим Шатскийларнинг ҳал қилувчи «Гол» лари барча футбол ишқибозларини хурсанд қилди, десам, адашмайман. Энди Ўзбекистонликлар 2000 йилда Ливанда ўтадиган Осиё чемпионатида иштирок этадиган бўлдилар. Ва яна чиройли ўйинлар кўрсатиб биз мухлисларни хурсанд қилишларига сира шубҳа йўқ.

Шавкат МИРЗАЕВ,
ТошДУ қошидаги
гимназиянинг 7-«А»
синф ўқувчиси.

МИРЖАЛОЛ АКАНИНГ ТЎПИ

Футболни ҳар бир халқ севиб ўйнайди. Шунинг учун ҳам у халқ ўйини, миллионлар ўйини деб аталади. Майдонда ўн бир спортчи биргалашиб тўп суради. Ютса кайфият кўтарилади, мабодо акси бўлса... бундан Худонинг ўзи асрасин.

28 ноябрь куни юртдошларимиз Бирлашган Араб Амириклари спортчилари билан ҳал қилувчи тўп сурдилар. Ушбу ўйинни оиламиз билан ҳаяжонга тушиб кўрар эканман, менга айниқса дарвозабон Павел Бугалонинг ҳаракатлари жуда ёқди. Павел акамиз рақиб томонидан тепилган тўпни ҳар қандай вазиятда ушлаб қолди. Ва бу билан ўз командасини, мухлисларни бирдек қувонтирди. Биринчи бўлимда ҳисоб очилмади. Иккинчи бўлимда эса юртдошларимиз анча тетиклашди. Буни ҳатто ўйинни шарҳлаб бораётганлар ҳам таъкидладилар.

Миржалол Қосимов чиройли қилиб узатган тўпни Максим Шатский қарши дарвозага урди, биз кутган дақиқа етиб келди: Ҳисоб 1 : 0!.. Хурсанд бўлиб турганимизда Миржалол ака бирдан йиқилиб тушдилар. Уларни ўйин ташқарисига кўтариб олиб чиқиб кетишди. Энди улар ўйинга тушмайдиларми, деб кўрқиб турган эдик, ҳайриятки яна қайтдилар. Чунки Миржалол акамизсиз ўйин ўйин бўлмайди-да.

Искандар ОДИЛОВ,
Ҳамза туманидаги
206-мактаб ўқувчиси.

САЙЛОВДА

АЙТАШМАЙТИК

Биз мактабни битириш арафасида турибмиз. Ана шу ҳаяжонли кезларда ҳаёлимни фақат бир нарса чулғаб олган. Шу Ватанга муносиб инсон бўларми-канмиз? Устозлар сабоғию, ота-оналар ишончини оқлайлик-да, илойим! Юртим учун хизмат қилишни ўз олдимга мақсад қилиб қўйганман. Бунинг учун фақат аъло ўқиш, намунали инсон бўлиш керак.

Айни кунларда Ўзбекистон аҳолиси сайловлар олдида турибди. 5 декабрь Олий Мажлиси, шунингдек Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кен-

гашларига сайловлар куни бўлса, 2000 йил 9 январь Ўзбекистон Президенти учун сайлов. Сайловда сайланаётган ҳар бир депутат ҳам ўз олдида мақсад қўяди. Шу Ватаннинг янада гуллаб-яшнаши учун бор куч-гайратини сарфлайди. Мен ҳали сайлаш ҳуқуқига эга бўлмасам-да, катталар, албатта ўз вазифасига содиқларга овоз беришларига ишонаман. Чунки биз ёш авлоднинг яхши яшаши шу сайловга боғлиқ, деб ўйлайман.

Гулзода МАҲКАМОВА,
Тошкент шаҳар,

Низомий номи 214- мактабнинг
11-«Б» синф ўқувчиси.

3 декабрь - ногиронлар куни

Салом «Тонг юлдузи»! Сенга яна мактуб йўллаяпман. Мен ўша сен билан хурсандчиликларимни ўртоқлашадиган, ҳасратларимни фақат сенга айтадиган мухлисинг, Собир Раҳимов туманидаги 100-маҳсус мактаб интернат ўқувчиси Мақсудов Ихтиёр бўламан. Сенинг саҳифаларингда онда-сонда бўлса ҳам мақолаларим чоп этилиб туради. Шунда мен жуда хурсанд бўлиб барча тенгдошларимдан тортиб, устозларимгача газетани кўрсатиб очик гап, роса мақтанаман. Бу сафар

мактабимиз мажлислар зали ҳам қайта жиҳозланди. Энди залимиз унча-мунча концерт залидан қолишмайди. У ерда ҳар хил учрашув ва тадбирлар ўтказилади. Ёз бўйи устоз ва тарбиячиларимиз тарвуз ва анорларни парваришлаб ўстиришибди. Айниқса, тушлик пайтида устозларимиз биринчи ҳосилидан узиб ҳамманинг оғзи тексин, дея бир-бир улашганларида чинакам байрам бўлиб кетди. Ҳа, биз байрамларни жуда яхши кўраемиз. Яқинда бўладиган 3 де-

«САВОБ ИШНИ ҲАР КИМ ҲАР КУНИ ҚИЛИШИ КЕРАК»

ҳам сенга мактабимиздаги янгиликлару, ўзгаришлар ҳақида ёзгим келди. Интернатимизда полиемилит ва ДЦП касаллиги билан касалланган болалар ўқийди. Уларга 37та ўқитувчи, 40та тарбиячи ва 10дан ортиқ тиббий ходимлар хизмат кўрсатадилар. Меҳрибон устоз ва тарбиячиларимиз қўлида таълим олар эканмиз, ўзимизни тетик ва соғлом ҳис қилиб, аъло ўқишга ҳаракат қилаяпмиз. Бир хатимда юртбошимиз берган совға ва китобларининг қалам ҳақини интернатимиз фондига ўтказганлари ҳақида ёзгандим. Ана шу маблағга мактабимиз ётоқхонаси таъмирланди. Бундан ташқари мактабимиз директори Муқаддас опа Мираҳмедова ташаббуси билан яроқсиз бўлиб ётган ҳаммом қайта таъмирланиб ишга тушди. Эндиликда бир вақтнинг ўзиде 15 бола бемалол мацца қилиб ювиниб, озодалик гигиенасига риоя қилишимизга шароит яратилди. Уч йил аввал мактабимиз ҳовлисида устозларимиз билан биргаликда анорзор боғ яратгандик. Ёзги таътилдан қайтганимизда эккан анорларимиз туккан ҳосилини кўриб бир қувонсак, баҳорда эккан тарвуз уруғларимиз униб-ўсиб катта-катта тарвузлар тугиб ётганини кўриб юз қувон-

кабрь - ногиронлар кунини катта байрам тарзида ўтказмоқчимиз. Ҳар йили шу куни мактабимизда байрам тадбирлари бўлиб ўтади. Шу муносабат билан ўқувчиларимиздан хабар олиб турадиган бағри кенг, саҳоватли ҳомийларимиз жуда кўп. Булардан Асака банки раҳбари Р.А.Одилов, Фанлар Академиясига қарашли «Ниҳол» заводи раҳбари А.Бобононов, Тошкент мебель ҳиссадорлик жамияти раҳбари Назаров Тўрабек Турсуновичдан жуда миннатдоримиз. Ногиронлар куни муносабати билан бўладиган байрамда ҳам ана шу ташкилотлар бизга катта ёрдам беришмоқда. Асака банки ва «Ниҳол» заводидагилар байрам дастурхонини тузаб, катта қозонда байрам паловини дамлашни ўз зиммаларига олган бўлсалар, Тошкент мебель ҳиссадорлик жамияти бизнинг мактабимизга икки миллион сўмлик мебель жиҳозлари инъом этдилар. Биз юртбошимиз: «Савоб ишни ҳар ким ҳар куни қилиши керак», -деган гапни кўп такрорлашларини биламиз. Бу сўз меҳрибон ота-оналаримиз дилида ҳам айланаётган экан, биз бундан жуда - жуда хурсандимиз.

Ихтиёр МАҚСУДОВ.

ШЕЪРЛАРНИНГ САЪИФАЛАРИДА ЭККА.

Ассалому алайкум ҳурматли «Тонг юлдузи» ижодкорлари! Мен адабиётга жуда қизиқаман. Чиройли ёзилган шеърларни дарров ёдлаб оламан. Ўзим ҳам унча-бунча ижод қилиб тураман. Ҳали ёзганларимни шеър деб атаб бўлмаслиги мумкин.

Газета саҳифаларидаги тенгдошларим ёзган шеърларни ўқиб илҳомланиб кетдим. Ва сизларга шеърларимни юборишга аҳд қилдим. Агар шеърларимни муносиб топсангиз газета саҳифаларида ёритсангиз.

ОЙНИНГ ЮЗЛАРИДА ДОГ?

Ойга қараб ҳаёл сураман,
Нега ойнинг юзларида дог?
Балки бирор сир бордир бунда,
Айтинг, нега юзларида дог?

Балки ой нур сочиб турганда,
Дўст дўстига чоҳ қазигандир.
Ойнинг нури тушиб турганда,
Ким кимнингдир тинчин бузгандир?

Кўриб турли қабоҳатларни,
Гувоҳ бўлиб ёмон ишларга
Ой юзига тушгандир доғлар,
Чора топмай қилмишларига?..

Сиз яхшилик қилинг, ўртоқлар,
Кетар шунда ойдаги доғлар.

Ёқуб БОБОЖОНОВ,
Тошкент шаҳридаги
Миллий лицейнинг
10-синф ўқувчиси

МАВТУБЛАР ТИЛГА КИРГАДА

Қадрли болалар! Таҳририятимизга келаятган мактублар сони кундан-кунга ошиб борапти. Албатта, биз уларнинг ҳаммасини ўқиб, иложи борича сизларнинг эътиборингизга ҳавола қиляпмиз. Айрим мактубларингиз газета саҳифаларидан ўрин олмага-нига тушқунликка тушманг. Газетанинг ҳар бир сонини кузатиб борсангиз, албатта мактубингизни, мақола ва хабарингизни ўқиб қувонасиз. Ота-онангизнинг ҳам мақтовларига сазовор бўласиз.

Таҳририятимизга вилоят газеталари ходимларидан ҳам мактублар келибди. Улар хатларида турли кечалар, тадбирлар ҳақида ҳикоя қиладилар. Марҳамат, улар билан танишинг.

ДОЛМИ ҚОЙЛА

Келажаги буюк Ўзбекистоннинг ҳақиқий фарзандларини тарбиялашга энг муҳим соҳа сифатида эътибор қаратилаётганлиги муҳим маънавий аҳамият касб этади. Жумладан, «Аёллар йили» деб эълон қилинган 1999 йил ҳам ёш авлодни маънавий баркамол этиб тарбиялаш билан уйғунлашиб кетганлигининг ўзига хос аҳамиятини эътироф этиш жозибдор.

Яқинда, Каттакўрғон шаҳридаги Очилдимурод Мирий номли 2-ўрта мактабда «Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир» мавзусида ўтказилган кеча юқоридаги фикримизнинг ёрқин далилидир. Шаҳар «Маънавият ва маърифат» маркази ташаббуси билан уюштирилган ушбу адабий кечада Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Каттакўрғон шаҳар бўлимининг вакиллари иштирок этишди. Адабий кечани мактабнинг маънавий ва маърифий ишлар бўйича директор ўринбосари Маҳбуба Мустафақулова очиб бердилар. Адабий кеча олиб борувчиси ўқувчиларни шоир-ёзувчилар билан таништириб, ижод йўллари ҳақида қисқача сўзлаб берди. Шундан сўнг шоира Эркатош Шукурова, жангчи шоир Раҳимжон Сатторов, матбуот фахрийси Малик Элмуродовлар ўқувчиларга ўзларининг янги шеърларидан ўқиб бердилар.

Шунингдек, кечада Ўзбекистон Халқ Демократик партияси Каттакўрғон шаҳар кенгашининг биринчи котиби Тоҳир Ҳамидов, Ўзбекистон Фидокорлар Миллий Демократик партияси Самарқанд вилояти кенгашининг биринчи котиби Муродхон Ҳожихоновлар иштирок этишди. Кеча сўнггида шоирлар ўқувчиларни қизиқтирган саволларига жавоб қайтардилар. Мушоира мактаб ўқувчиларида катта таассурот қолдирди.

Каримжон СОАТОВ,
Самарқанд вилояти,
«Каттакўрғон тонги»
рўномаси ходими.

РАҲМАТ, ЕТАКЧИ

Ассалому алайкум рўнома ходимлари!

Биз Китоб тумани Очамайли қишлоғида жойлашган Фафур Фулом номли мактабнинг 7-синф ўқувчиларимиз. Мактабдаги «Болалар ва ўсмирлар» уюшмасининг энг фаол аъзолари сифатида бизни барча ўқувчилар ҳурмат қилишади.

Мактабимизда кўп йиллар ўқитувчилик қилган Холмат Эқбоев, Абдумажид Азимов, Эшонқул Йўлдошев каби азиз инсонлар номи энг яхши жамоаларга берилган. Уларнинг оила аъзолари ҳар бир талбиримизда, учрашувларда иштирок этишади. Жамоанинг аълочи ўқувчиларига стипендиялар бериб, ҳомийлик қилишади. Буларнинг барисини бизга яқинда етакчи бўлиб келган Ҳабиба опа Хусайнова ташкил этганлар. Уюшмамиздаги барча ўқувчилар «Тонг юлдузи»га обуна бўлишга қарор қилишди. Уюшмамиз ҳомийси Тоирхон Ваҳобов уюшмамизни ушбу рўномага обуна қилишга ваъда берганлар.

Камола БОБОМУЛЛАЕВА,
Дурдона ВАҲОБОВА,
«Болалар ва ўсмирлар»
уюшмаси аъзолари.

Салом «Тонг юлдузи»!

Мен Зилола Холматова Фарғона вилояти Учкўприк туманидаги Яккатуп қишлоғида яшайман. Илмга қизиқшим сабабли 9-синфни тамомлагач, туманимизда ягона бўлган 1-сон Зиёиктисод лицейига ўқишга кирдим. Ҳозирги кунда лицей битирувчиси-ман. Ҳали олдинда катта ҳаёт синовлари турибди. Бу синовларга бардош бериш ўзимизга боғлиқ, деб ўйлайман. Ҳозирданоқ пухта билим эгаллаб, оғир ва биз учун сирли бўлган синовларга тайёрланиб боришимиз лозим. Шунда, албатта ўйлаган орзуларимизга етамиз. Сиз-чи, азиз тенгдошлар. Ҳаёт синовларига тайёрмисиз?

ОЛАМДА ЮЛДУЗ

Оналар оиланинг посбонларидир,
Табиат яратган осмонларидир.
Ватаннинг суянган устунларидир,
Болалар таянган суянчларидир.

Ҳар бир жумбоқларни ечгувчи улар,
Текислик, лойларни кечгувчи улар.
Жонини фидо ҳам қилгувчи улар,
Йўқни ҳам бор қилиб яратгувчилар.

Оламда оналар ўлмасин, дейман,
Фунчалар навдада сўлмасин, дейман.
Оналар гул каби яшнасин, дейман,
Чинорлар умридай яшасин, дейман.

Гулнора ТОШТЕМИРОВА,
Қашқадарё вилояти,
20- мактаб.

Азиз болажонлар! Мактаб-бингиздаги тўғарақлар, ташкилий ишлар ҳақида ёзиб юборинг. Хатларингизни кутамиз.

Мактубларни
ГУЛЮЗ саралади.

Диққат, конкурс: XXI аср фани бўйича

“ИҚТИСОДИЁТДАН САБОҚЛАР” СИРТҚИ МАКТАБ КОНКУРСИНИНГ 1999-2000 ЎҚУВ ЙИЛГИ МАВСУМИ

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ

7 - ДАРС

МЕҲНАТ ТАҚСИМОТИ ВА КАСБЛАР

Бирор корхонага бориб маҳсулот яратиш жараёнини кузатганмисиз? Агар эътибор берган бўлсангиз, хомашёга ишлов бериш жараёни ишчилар орасида тақсимлаб олинган бўлиб, ҳар бир ишчи ўзига ажратилган ишнинг бажаради. Масалан, консерва заводидagi мураббо тайёрлаш жараёнини оладиган бўлсак, ишчиларнинг бири меваларни қабул қилиш билан, иккинчиси ювиш билан, учинчиси қозонга жойлаш билан, тўртинчиси қайнатиш билан, бешинчиси мураббони идишларга солиш билан, олтинчиси тайёр маҳсулотларни омборга жойлаш билан машғул эканлигини кўрамиз.

Маҳсулот ишлаб чиқариш жараёнини бундай ташкил қилишга, яъни ишни ишчиларга бундай тақсимлаб беришга, ўз оти билан меҳнат тақсимоти деб аталади.

Меҳнат тақсимоти бор жойда, ҳар бир ишчига унинг билими, маҳорати ва имкониятига қараб иш бўлиб берилади.

Нега шундай қилинади, - деб ўйлайсиз? Ҳа, албатта, бунинг тагида ишни тезроқ бажариш кўпроқ, сифатлироқ маҳсулот ишлаб чиқариш, яъни меҳнат унумдорлигини ошириш ётади.

Меҳнат тақсимоти натижасида, одамлар турли хил касблар бўйича ихтисослашишади. Биргина қурилиш корхонасида дурадгор, фишт терувчи, пардозловчи, бўёқчи, кранчи-ҳайдовчи, электрчи каби ўнлаб касб эгаларини учратиш мумкин.

Инсоният тарихи давомида юзлаб касб турлари пайдо бўлди. Уларнинг баъзиларига эҳтиёж бўлмаганлиги сабабли йўқолиб, ўрнига янги касблар пайдо бўлмоқда.

Масалан, от-арава ўрнига автомобилнинг кашф қилиниши билан ҳайдовчи касби пайдо бўлди. Аравақаш, извошчи касблари эса йўқолиб бормоқда.

“Иқтисодиётдан сабоқлар” сиртқи мактаб конкурсининг 1999-2000 йилги мавсуми лойиҳа муаллифлари - фан номзодлари Эргашвой Сариқов ва Баҳодир Ҳайдаровларнинг ташаббуси билан яна бошланди. Бу йилги конкурс билан бир қаторда яна уч йўналиш бўйича алоҳида кичик конкурслар ўтказилади:

I йўналиш: Энг яхши иқтисодий мазмундаги мақолалар конкурси

II йўналиш: Энг яхши бизнес режа лойиҳалари конкурси

III йўналиш: Энг яхши рекламалар конкурси

“Иқтисодиётдан сабоқлар” сиртқи мактаб конкурсининг ўзагини ўқув йили давомида олиб бориладиган дарс топшириқлари асосидаги асосий конкурс ташкил қилади. Бошқа кичик конкурсларга қатнашмоқчи бўлган ўқувчилар бу асосий конкурс шартларини йил давомида бажариб боришлари шарт.

“Иқтисодиётдан сабоқлар” сиртқи мактаб конкурсига оид дарс материаллари ва топшириқлари ҳар ҳафта газета орқали бериб борилади. Сиз дарс материални ўрганиб чиқиб, топшириқларни бажариб жавоб йўллашингиз зарур бўлади. Топшириқ шартларини газетадан кўчириб олишингиз ёки ундан ксероксда нусха олиб, тўлдириб жўнатишингиз мумкин. Шунингдек, топшириқни бевосита газетадан қийиб олиб тўлдириб йўллашингиз ҳам мумкин.

Конкурснинг якуний босқичи 2000 йил апрель ойида Тошкент шаҳрида ёки ёз пайтида сўлим оромгоҳларнинг бирида 3-4 кун давомида ўтказилиши мўлжалланмоқда.

Асосий конкурс ғолибларини

телевизор,

магнитофон,

аудио-плеер

каби қимматбаҳо совринлар кутмоқда. Қолган кичик конкурс шартларини газетанинг кейинги сонларида эълон қиламиз. Кичик конкурс ғолиблари учун ҳам алоҳида махсус совринлар белгиланган.

XXI аср фани бўйича ўтказилаётган конкурсга турли янгиликларга қизиқувчан, тиришқоқ ва ижодий фикрлайдиган ўқувчиларни таклиф қиламиз.

Омад сизга ёр, билим мадакор бўлсин!

Конкурс ташкилотчилари

7 - ТОПШИРИҚ

МЕҲНАТ ТАҚСИМОТИ ВА КАСБЛАР

1. Ўз муносабатингизни “7” белги қўйиш билан билдириш.

Корхоналарда меҳнат тақсимотининг жорий қилиниши

1. меҳнат унумдорлигини оширади
2. ишлаб чиқаришнинг ихтисослашувига олиб келади
3. ишчиларнинг меҳнатини оғирлаштиради
4. одамларнинг турли хил касбларга ихтисослашувига олиб келади
5. ишлаб чиқариш ҳажмининг пасайишига олиб келади

2. Қурилишда меҳнат тақсимоти туфайли пайдо бўлган қандай касбларни биласиз?

Жавоб:

3. Меҳнат тақсимотининг вужудга келиш сабаблари

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

лардан иборат.

4. Меҳнат тақсимотининг қандай салбий томонларини биласиз?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

5. Бир корхонада ишлар қуйидагича тақсимлаб берилди. Бошлиқ ҳисоб-китоб ишлари билан, иқтисодчи ходим - газначилик билан, омборхоначи - қоровуллик билан, қоровул юк ташиш ишлари билан, ҳисобчи - маҳсулот сифатини текшириш билан, технолог - корхонани бошқариш билан шуғулланадиган бўлди. Сизнинг-ча иш тўғри тақсимланганми? Аслида қандай тақсимланиш керак эди?

Жавоб:

6. Нима сабабдан сизга ҳар бир фандан алоҳида ўқитувчи дарс беради?

Жавоб:

7. Катта бўлганингизда қандай касб эгаси бўлмоқчисиз? Бу касб ҳақида нималар биласиз?

Жавоб:

8. Мактаб ҳовлисида ўтказиладиган шанбалиқда синфингиз ўқувчилари орасидаги меҳнат тақсимотини келтириш.

Жавоб:

МАКТУБЛАРИНГИЗНИ ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛГА ЮБОРИШИНГИЗ МУМКИН:

700029. Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 2-уй, 402-хона (Музаффар ПИРМАТОВга).

Мулукот учун телефон: 139-49-32, 139-19-16. Факс: (371) 139-48-23.

8 декабрь -
Ўзбекистон Республикасининг
Конституцияси куни

5 декабрь -
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси, вилоятлар,
шаҳар ва туман кенгашларига
сайловлар куни

Савол: “Мамлакатимизда Олий Мажлис ва маҳаллий кенгашларга сайловлар куни яқинлашмоқда. Бундан биз, ўқувчилар ҳам яхши хабармиз. Ҳатто қизиқиб, бир-икки марта депутатликка номзодларнинг сайловчилар билан сайловолди учрашувларида ҳам (дадам билан бирга бориб) қатнашдим. Аммо у ерда бўлган гапларнинг кўпига тушунмадим: Олий Мажлис - қанақа мажлис ўзи? У Мажлисда кимлар қатнашади ва қанақа масалалар кўрилади? Маҳаллий кенгашлар-чи? Улар нега маҳаллий дейилади? Вилоят, шаҳар ва туман кенгашлари қанақа ишларни бажаради, ўзи?”

Абдулла Қосимов,
7-синф ўқувчиси, Андижон шаҳри.

Махсус мухбиримиз жойлардаги кўп мактабларда бўлиб, ўқувчилар билан суҳбатлашди. Маълум бўлишича, ўсмирларнинг кўпчилиги Олий Мажлисни бирор масала муҳокамасига бағишлаб ўтказиладиган каттароқ йиғин деб билишар экан. Вилоят, шаҳар ва туман кенгашларини эса вилоят, шаҳар ва туман ҳокимлари деб англашар эканлар.

Бундай англашилмовчиликларга аниқлик киритиш мақсадида Қосимов Абдуллажоннинг саволларига газетамиз орқали жавоб беришга аҳд қилдик.

Олий Мажлис ҳамда Маҳаллий кенгашларнинг мавқелари ваколатлари ва уларнинг вазифалари юзасидан энг аниқ маълумотни Ўзбекистон Республикасининг Конституциясидан кўчириб беришни маъқул кўрдик. Зеро, бу ўқувчиларнинг Конституциямиз билан яқиндан танишувига ҳам бир восита бўлади. Чунки наинки ёш авлод, балки фуқароларимизнинг ҳаммаси ҳам бахтимиз қомуси бўлмиш Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси матни билан таниш эмаслар.

Тахририят.

7) маъмурий-ҳудудий тузилиш масалаларини қонун йўли билан тартибга солиш, Ўзбекистон Республикасининг чегараларини ўзгартириш;

8) Вазирлар Маҳкамасининг тақдимига биноан Ўзбекистон Республикасининг бюджетини қабул қилиш ва унинг ижросини назорат этиш, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни жорий қилиш;

9) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва маҳаллий вакиллик органларига сайлов тайинлаш; Марказий сайлов комиссиясини тузиш;

10) ваколати тугаши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлов кунини тайинлаш;

11) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раисини ва унинг ўринбосарларини сайлаш;

12) Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судини сайлаш;

13) Ўзбекистон Республикаси Олий судини сайлаш;

14) Ўзбекистон Республикасининг Олий ҳужалик судини сайлаш;

15) Ўзбекистон Республикаси Президентининг тақдимига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг раисини тайинлаш ва вазифасидан озод этиш;

16) Ўзбекистон Республикаси Президентининг Бош Вазир, унинг биринчи ўринбосари ва ўринбосарларини, Вазирлар Маҳкамаси аъзоларини тайинлаш ва лавозимидан озод этиш тўғрисидаги фар-

тўхтатиш тўғрисидаги фармонларини тасдиқлаш;

21) халқаро шартномаларни ва битимларни ратификация (тасдиқлаш) ва денонсация (барвақт тўхтатиш) қилиш;

22) давлат мукофотлари ва унвонларини таъсис этиш;

23) туманлар, шаҳарлар, вилоятларни ташкил этиш, тугатиш, номини ўзгартириш ва уларнинг чегараларини ўзгартириш;

24) ушбу Конституцияда назарда тутилган бошқа ваколатларни амалга ошириш киради.

79-модда. Олий Мажлис йиғилиши жами депутатларнинг камида учдан икки қисми иштирок этган тақдирдагина ваколатли ҳисобланади.

80-модда. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва унинг органлари йиғилишида Ўзбекистон Республикасининг Президенти, Бош Вазир ва Вазирлар Маҳкамасининг аъзолари, Республика Конституциявий суди, Олий суди, Олий ҳужалик судининг раислари, Бош прокурори, Марказий банки бошқарувининг раиси иштирок этишлари мумкин.

81-модда. Ваколат муддати тугагач, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси янги қақриқ Олий Мажлиси иш бошлагунига қадар ўз ваколатини сақлаб қолади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг сайловдан кейинги биринчи йиғилиши Марказий сайлов комиссияси томонидан сайловдан кейин икки ойдан кечиктирмай қақрилади.

83-модда. Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлиси қонунлар, қарорлар ва бошқа ҳужжатлар қабул қилади. Қонунни қабул қилиш учун Олий Мажлис депутатларининг кўпчилик овози талаб этилади.

Қабул қилинган қонунларнинг ва бошқа норматив ҳужжатларнинг матбуотда эълон қилиниши улар қўлланилишининг мажбурий шартидир.

84-модда. Олий Мажлис Раиси ва унинг ўринбосарлари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари орасидан яшарин овоз бериш йўли билан сайланади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси ва унинг ўринбосарлари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига ҳар йили ҳисобот бериб турадилар.

86-модда. Олий Мажлис қонун лойиҳалари тайёрлаш ишларини олиб бориш, Олий Мажлисга ҳавола этиладиган масалаларни дастлабки тарзда кўриб чиқиш ва тайёрлаш, қонунларнинг ва Олий Мажлис бошқа қарорларининг ижросини назорат қилиб туриш учун депутатлар орасидан қўмиталар ва комиссиялар сайлайди.

Олий Мажлис зарур бўлган тақдирда доимий ҳамда муваққат ишловчи депутатлик, тафтиш ва бошқа комиссияларни тузади.

87-модда. Олий Мажлис депутатларига белгиланган тартибда уларнинг депутатлик фаолияти билан боғлиқ бўлган харажатлар қопланади. Олий Мажлисда доимий ишлайдиган депутатлар ўз ваколатлари даврида бошқа ҳақ тўланадиган лавозимни эгаллашлари ва тadbirkorлик фаолияти билан шуғулланишлари мумкин эмас.

88-модда. Олий Мажлис депутати дахлсизлик ҳуқуқидан фойдаланади. У Олий Мажлисининг розилигисиз жинойий жавобгарликка тортилиши, ҳибсага олиниши ёки суд томонидан бериладиган маъмурий жазога тортилиши мумкин эмас.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ

ОЛИЙ МАЖЛИСИ

Ўзбекистон Республикаси
Конституциясидан:

76-модда. Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлиси олий давлат вакиллик органи бўлиб, қонун чиқарувчи ҳокимиятни амалга оширади.

77-модда. Ҳудудий сайлов округлари бўйича кўп партиялилик асосида беш йил муддатга сайланадиган депутатлардан иборат.

Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлисига сайланиш ҳуқуқига сайлов кунигача 25 ёшга тўлган Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари эгадирлар.

Депутатликка номзодлар олдида қўйиладиган талаблар қонун билан белгиланади.

78-модда. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг мутлақ ваколатлари куйидагилар:

1) Ўзбекистон Республикасининг Кон-

ституциясини қабул қилиш, унга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш;

2) Ўзбекистон Республикаси қонунларини қабул қилиш ҳамда уларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш;

3) Ўзбекистон Республикаси ички ва ташқи сиёсатининг асосий йўналишларини белгилаш ва давлат стратегик дастурларини қабул қилиш;

4) Ўзбекистон Республикасининг қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятлари тизимини ва ваколатларини белгилаш;

5) Ўзбекистон Республикаси таркибига янги давлат тузилмаларини қабул қилиш ва уларнинг Ўзбекистон Республикаси таркибидан чиқиши ҳақидаги қарорларни тасдиқлаш;

6) бож, валюта ва кредит ишларини қонун йўли билан тартибга солиш;

монларини тасдиқлаш;

17) Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори ва унинг ўринбосарларини тайинлаш ва лавозимларидан озод этиш тўғрисидаги фармонларини тасдиқлаш;

18) Ўзбекистон Республикаси Президентининг тақдимига биноан Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг раисини тайинлаш ва лавозимидан озод этиш;

19) Ўзбекистон Республикаси Президентининг вазирликлар, давлат қўмиталари ва бошқа давлат бошқарув органларини тузиш ва тугатиш ҳақидаги фармонларини тасдиқлаш;

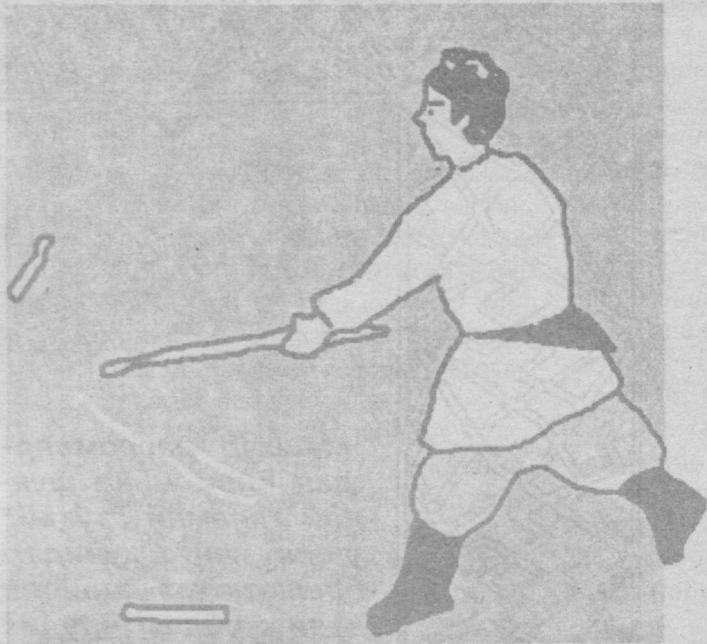
20) Ўзбекистон Республикаси Президентининг умумий ёки қисман сафарбарлик эълон қилиш, фавқулодда ҳолат жорий этиш, унинг муддатини узайтириш ва

Ўсмирлик - баркамоллик

ЧИЛЛАК

Бу ўйин айниқса тоғлар этагидаги, тепаликлар бағридаги қишлоқларда яшовчи болаларнинг севимли ўйинидир. Чиллакни подаю қўй боқиб юрганда ҳам ўйнайвериш мумкин. Унинг учун алоҳида жой, айрим тайёргарлик талаб қилинмайди. Икки учи тугилган чиллак, уни "чириш" учун даста бўлса, айна муддао.

Бу ўйинни икки киши бўлиб ҳам, гуруҳ-гуруҳ бўлиб ҳам ўйнаш мумкин. Мусобақалар жуда авж олиб кетса, ҳатто маҳаллама-маҳалла, қишлоқма-қишлоқ бўлиб беллашадилар. Ўйин бошланишидан олдин кайвони қуръа ташлайди. Ё танга тирноқда ҳавога учирлиб, ерга қайси томони билан тушишига қараб, қайси томоннинг ўйин бошлаши аниқланади, тайинланади. Ўйин бошловчи томон жўрабошиси чиллакни махсус кавланган чуқурча устига қўйиб, даста билан илиб, ҳавога кўтариб, сўнг зарб билан уни дастага уриб, иложи борича узоққа учиради.

Майдоннинг нариги томонида тўнани тескари кийиб, этагини қулчида ёзиб турган рақиб гуруҳи урилган чиллакни имкони борича тутиб олишга ҳаракат қилишадди. Тутиб олишсаку, олам гулистон, навбат шу заҳоти уларга ўтади. Аммо шиддат билан ҳавода учиб келаётган чиллакни тутиб қолиш осон иш эмас. Энди чиллакни бориб тушган жойидан учирилган жойига - чуқурчага қўлда улоқтириш керак. Шундай мўлжал билан улоқтириш лозимки, имкони

борича чўп уриб юборилган чуқурчаси устига бориб тушсин. Бу вазифани ҳам энди ҳавосини олган ўйинчи бажариши керак. Қайта улоқтирилган чиллак чуқурчага тушса ёки чиллак-дастада ўлчанганда, бир даста етгулик жойга етказилган бўлса, рақиб гуруҳ чиллак отиш навбатини қўлга киритди, деяверинг.

Агар ўлчаганингизда бир дастамас, 3-5-10 даста бери ёки нарида қолган бўлса, энди "жазангизни тортасиз". Яъни, ўйиннинг қизиги,

асосий шартлари мана шундан кейин бошланади. Чиллак отувчи томон уни тушган жойигача неча даста масофада эканлигини ўлчаб, аниқлагач, даста билан ётган чиллакнинг йўнилган учига уриб, ҳавога кўтаради. Ўша муаллақлигида зарб билан уриб, олдинга, майдонга учиради. Бу ҳол қанча чиққанига қараб, 3-5-10 марта такрорланади. Энди навбат "зувиллаш"га келади. Рақиб томон вакили ё вакиллари ўйин боши - кайвони ҳамроҳлигида бир нафас ютиб, зувиллаганча буқурбоши, чиллак маррасига етиб келиши лозим.

Чиллакда зувиллаш қоидаси бузилса, яъни чопувчи янги нафас олиб қўйса, ўша ерда тўхтатилиб, яна чиллак ундан ҳам узоқроққа ҳаволантирилади. Зувилаб келаётган боланинг маррага ўн қадам қолганда нафаси "узилди" дейлик. Энди унинг ўзи ёки шериги қолиб томон вакили ёки вакиллари орқасига ортмоқлаб кўтариб, маррага келтириб қўйиши шарт. Шу йўсин ўйин навбатлашиб, тушгача ё кечгача давом этиши мумкин.

М.САТТОНОВ.

**БИЛИМИНГИЗНИ
СИНАБ КЎРИНГ**

**Сиз хонангиз
ойнасини
безатиш учун
мумдан ва
жилоли
газламалардан
фойдаландингиз.
Бунинг учун 12.5
долларлик мум
ва 37.50
долларлик
газлама сарф
бўлди.**

**Ишингизни
кўрган онангиз
бу ихтироингиз
унга ёққанини ва
худди шундай,
аммо ўлчовлари
икки марта
каттароқ бўлган
дарпардалар
ясашни буюрди.
Янги дарпардалар
учун кетадиган
материаллар
нархи қандай
бўлади?**

§ § §

Агар одам ва чумоли бешинчи қават деразасидан тушиб кетса, у ҳолда одам ўлади, чумоли эса ҳеч нарса бўлмаганидек яна кетаверади. Нима учун?

§ § §

Нима учун қушлар уча олади, лекин одамга мос келадиган қанот ясаб берилса ҳам у уча олмайди?

§ § §

Ер шар шаклида бўлиб, унинг радиуси 4000 милга тенг ва 25%и қуруқликдан иборат (Арктика ҳисобдан ташқари)

а) қуруқлик неча акрни ташкил этади?

б) бир одамга, ўртача, қанча қуруқлик тўғри келади?

в) агар ер юзи аҳолиси йилига 1.8% тезликда ўсиб борса, у ҳолда 24000 йилда бир одамга қанча қуруқлик тўғри келади?

§ § §

Нега баъзи ҳашоротлар сув бетиде юра олади, одам эса йўқ (бу сув сиртининг таранглиги билан боғлиқ. Чунки сув сирти қайсидир маънода эластик бўлади)

§ § §

Битта тангани кетмакет тўрт марта ташлаганда рўй берадиган ҳолатлар сони қанча бўлади?

ТОЖ ОЛТИНДАНМИ ЁКИ СОХТА?!

Ҳаётда тўғри параллелопипедга ҳам, цилиндрга ҳам, шарга ҳам ўхшамаган ёки бирор соддароқ кўринишда бўлмаган жисмлар ҳажмини топишга тўғри келади. Бундай ҳолда нима қилиш керак? Бундай масалага, ҳатто буюк математик Архимед ҳам дуч келган. Ривоят қилишларича Сиракуз шоҳи Герон II ўзининг янги олтин тожини соф олтиндан ясалганми ёки йўқлигини билишни хоҳлаган. Чунки тож асосан кумушдан ясаиб, сирти юпқа олтин қатлами билан қопланган ва Герон алданган бўлиши мумкин.

Архимед 1 куб дюйм олтин билан 1 куб дюйм кумуш орасидаги

фарқни осонгина била олган. Чунки ҳажмлари бир хил бўлганда, олтин кумушдан 1.8 марта оғирроқ бўлади. Агар бирор усул билан тожнинг ҳажми топилса, у ҳолда унинг оғирлиги билан худди шундай ҳажмли олтин оғирлигини солиштириб кўрилса, масала ҳал. Аммо тожнинг ҳажмини қандай қилиб топиш мумкин?

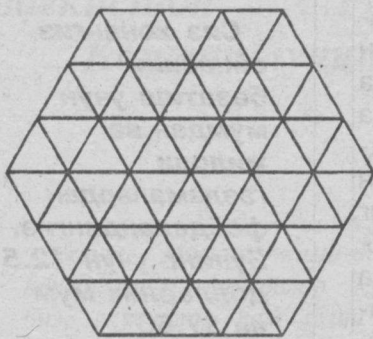
Бу саволга жавобни Архимед ҳаммомда чўмилаётган пайтда топган экан. Агар тоғорага сув тўлатиб қўйилган бўлса, у ҳолда Архимед тоғорага тушиб ётган пайтда чиқиб (тўкилиб) кетган ортиқча сув миқдори унинг танаси ҳажмига баробар бўлади (энди у тоғоранинг четига

тўкилган сувни йиғиб, ўлчаб, сувга ботирилган ҳар қандай формадаги буюмнинг ҳажмини аниқлаши мумкин). Ривоятларга қараганда, Архимед бу кашфиётидан жуда қаттиқ ҳаяжонланиб кетади ва тоғорадан сакраб тушиб, яланғоч ҳолича кўчага чопиб чиқади.

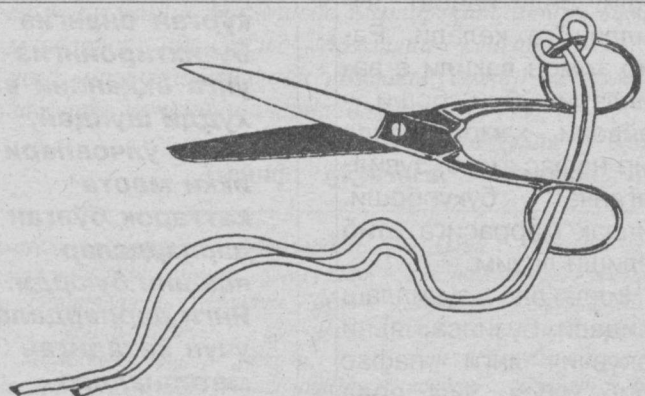
Йўл йўлакай "Эврика! Мен топдим!" дея бақириб шох ҳузурига кетади.

Шундай қилиб, Архимед ўзининг бу янги усулини қўллаб, Герон шоҳнинг тожи ҳажмини топади. Ҳақиқатан ҳам тож қалбаки экан, яъни соф олтиндан ясалмаган экан.

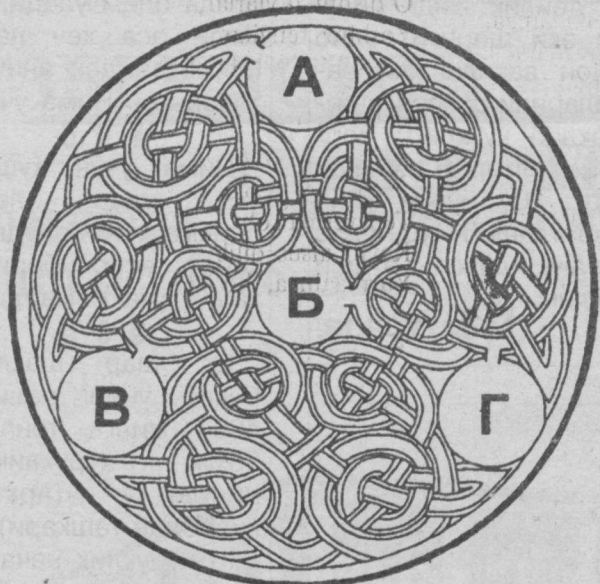

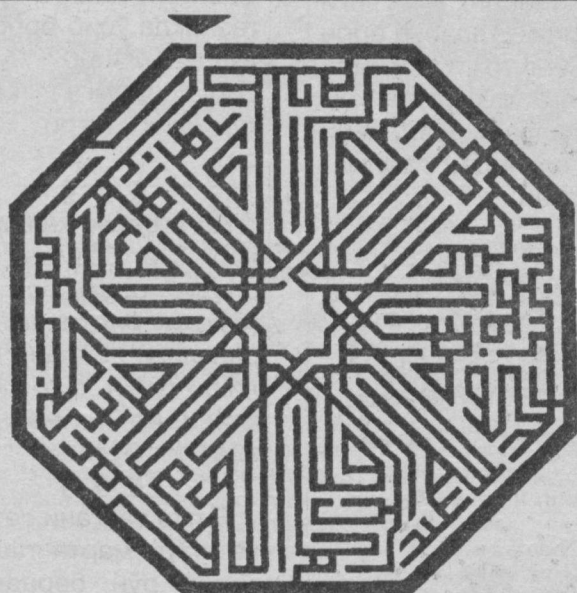
Мазкур суратда нечта тўғри олтибурчак мавжуд?

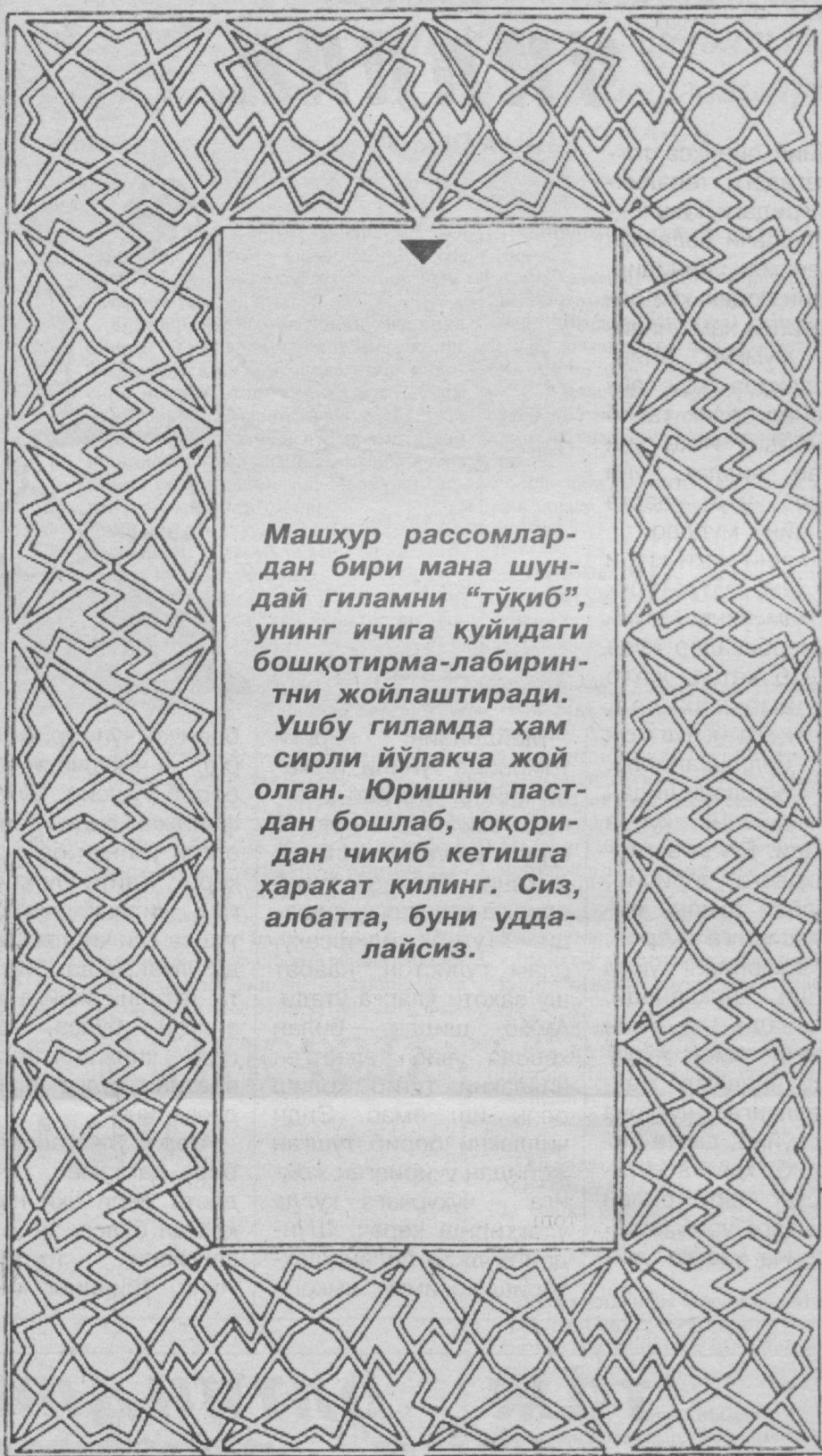
Қайчини бир қулоғига ипни расмда кўрсатилганидек қилиб бойланг ва унинг учларини ўртоғингизга ушлаб туришни айтинг. Ипни кесмасдан қайчидан еча оласизми?

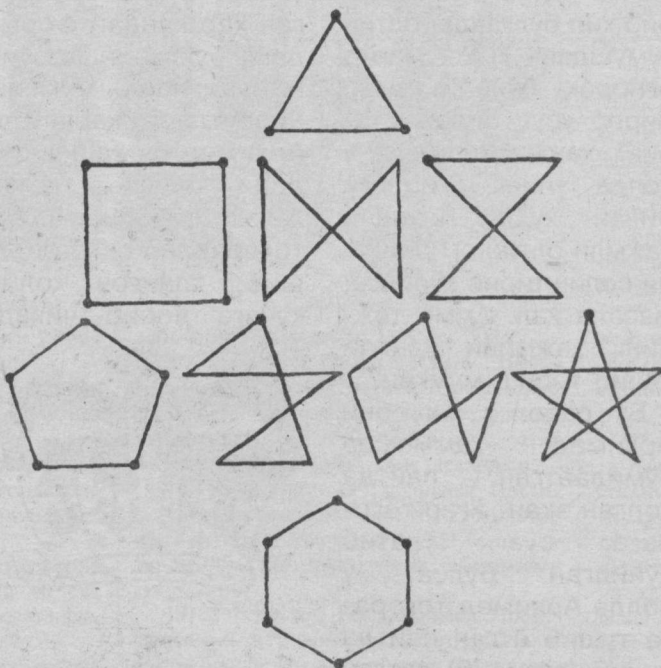
Қайси харфлар бир-бири билан боғлиқ?

Лабиринтдан қора чизикларни босмасдан ўтинг.

Машҳур рассомлардан бири мана шундай гиламни "тўқиб", унинг ичига қуйидаги бошқотирма-лабиринтни жойлаштиради. Ушбу гиламда ҳам сирли йўлакча жой олган. Юришни пастдан бошлаб, юқоридан чиқиб кетишга ҳаракат қилинг. Сиз, албатта, буни удда-лайсиз.

Уч нуқтани бир-бири билан туташтиришнинг 1 та усули мавжуд. Кўлингиздаги қалам шу нуқталарни бирлаштиргандан кейин ўз жойига қайтиши керак. Шунингдек, тўртта нуқтани бирлаштириш учун эса 3 хил усул қўлланилади. Беш бурчакни бирлаштиришда эса 4 хил усулдан фойдаланасиз. Агар олтита нуқтани бирлаштирмақчи бўлсангиз нечта усулдан фойдаланасиз?

(ДАВОМИ. БОШИ ЎТГАН СОНЛАРДА)

Кейинчалик Том Мина Миллер исмли гўзал бир аёлни учратди. Томнинг қулоғи оғир бўлгани учун у Мина билан Морзе алифбоси ёрдамида бармоқларини уриштириб «сўзлашарди». Бир куни тирбанд поездда кетаётиб, Том Минанинг қўлига бармоқларини оҳиста уриб-уриб: «Сиз мен-

га турмушга чиқасизми?», деб сўради. Мина ҳам унинг қўлига шу йўсинда уриб-уриб «Ҳа» деб жавоб берди. Вагонда кетаётган кишилар ҳеч гаплашмаган ҳолда бахтиёр жилмаяётган Том ва Минага қараб ҳайрон эдилар.

Том, Мина ва болалар Нью Жерсининг Вест Оранж деган мавзейида қурилган янги катта уйга кўчиб ўтдилар. Янги «ихтиро заводи» ҳам шу ерда қурилди. Бирин-кетин уч фарзанд кўришди. Уларга: Чарльз, Теодора ва Мадерина деб исм қўйишди.

Йил кетини қувиб йил ўтди. Том ҳалиям ўша-ўша. Бошини ишдан кўтармасди. У яна бир қанча катта кичик ихтиролар қилди. Буюк кашфиётлар орқала қолди.

«Том бир умр ихтиро қилиб яшади, - дерди Мина Эдисон. - У ҳатто тушларида ҳам кашфиёт кўрарди». Том ва унинг командаси 1093 та катта-кичик ихтиро қилди.

Бу ихтироларнинг баъзилари олдин бошқалар томонидан қилинган кашфиётларни янада такомил-

Тарих яратган кишилар

ХАЙЛИ МИЛЛЕТОН

лаштиришга йўналтирилган эди. Кейинчалик бошқалар ўз навбатида Томнинг кашфиётларини такомиллаштирдилар. Масалан, у яратган «киноскоп» аппарати кино кўрсатадиган биринчи машина эди. Бу машина ундан кейинги даврда бошқа ихтирочилар томонидан янада мукамаллаштирилди.

Том ўзига қаттиқ ишонган одам эди. «Ҳамма ишнинг уддасидан чиқиш мумкин», дерди у доимо. Одамлар уни Сехргар деб аташарди. Том бўлса бошқалар сеҳр деб ўйлаган нарсани воқеликка айланттириш учун қаттиқ меҳнат

қиларди. Унга «Американинг энг фойдали кишиси», деган ном бежиз берилмаган эди.

Том 1931 йили 84 ёшида оламдан ўтди. У жаҳонни электрури билан ёритди. У вафот этганидан кейин уч кун ўтгач барча америкаликлар бу буюк инсон хотираси учун кечки соат ўнда ўз чироқларини бир минутга ўчирдилар. Ҳатто озодлик ҳайкали қўлидаги машғала ҳам ўчирилди. Кейин чироқлар қайтадан ёндирилди.

Буюк ихтирочи вафот этди. Бироқ унинг кашфиётлари ҳануз яшамоқда.

Инглизчадан Тошкентдаги 121-мактаб ўқувчиси

Малика Шарипова ўзбекчалаштирди.

МЕНИНГ МАКТАБИМ...

Инсон умрининг энг гўзал, беғубор даври болаликка тўғри келса керак. Айниқса, синфдошларингни, сенга ҳаётда ўз йўлингни топишингда саҳоватли хизматлари чексиз бўладиган устозларингни йиллар ўтса-да унутмайсан.

Мен Муборак Йўлдошева номли 5-сон таянч мактабида таҳсил оламан. Ушбу билим даргоҳида билим олаётганимдан фахрланаман. Гарчи бизнинг мактабимизда бошқа мактаблар каби шароит бўлмаса-да, муаллимларимиз-бизга яхши билим бериб келмоқдалар. Рост, мактабимиз эски бинода. Спорт залимиз йўқ. Биз ҳам барча шароитлари етарли мактабда ўқигимиз келади. Қани эди шу орзу ўйимизни янги сайланадиган туман депутатлари рўёбга чиқаришса...

Бу билан мен ўз билим даргоҳимни сира ёмонламоқчи эмасман. Биз учун устозларимиз керакли билим бераётдилар, етарли шароит яратишга ҳаракат қилишяпти. Айниқса, ширинсухан ўқитувчиларимиздан бири Маъсуда опа Саидқосимовадир. Улар 23 йилдан буён биз каби болаларга тарбия беришдек шарафли, масъулиятли касбни оқлаб келаяптилар. Опа одобнома, маънавият фанларидан сабоқ бериб келаяптилар.

Аёллар йилида мен устозимга машаққатли ишларида муваффақиятлар тилаб қоламан.

Дилфуза АҲМАДЖОНОВА,

Тошкент вилояти,

Тошкент туманидаги

5-сон таянч мактабининг

8-«Б» синф ўқувчиси.

Sobir JABBOR

USTASI FARANG YOLG'ONCHINI

O'qituvchi Jo'radan:
-Kech qolding?-deb so'radi,
Darrov gap topdi Jo'ra,
Kiprik qoqmasdan sira:
Qarashay, deb dadamga,
Ushlandim-da yordamda!
-Ha, unda kitobdon qani?
-Olib ketgandi G'ani.
O'zi esa... kelmabdi,-
Kelishimni bilmabdi...

SUPER QIZG'ONCHIQ

Mansur darsda urar do'q,
Daftari, qalami yo'q...
Ne so'rasa, baribir-Berishmadi: «Nari tur!»
-Bu ishingiz yaxshimas,
Do'stidan yashirmas,-
Desam, so'zlashdi ochiq:
-Mansur- super qizg'onchiq!
Bo'lsa -borin bermaydi,
Yo'q bo'lsa-jim turmaydi.
Yo gapni ko'tarmaydi,
Yo olib qaytarmaydi.
E, bu Mansur o'zgarmas.
Unga ayting, bizgamas,
-Mansur yetar, urma do'q,
O'zingda yo'q-olamda yo'q!

TO P

To'p,to'p,to'p,
Shundan nomim to'p.
Meni ko'p o'ynama.
Qiynamagin,ho'p?
Poyabzalning yangi,
Edi tuni-kun.
Bugun esa- changli,

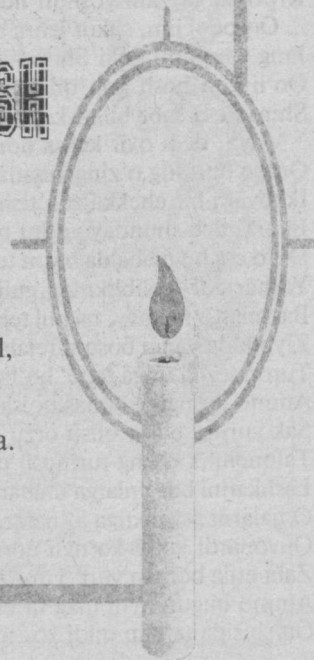
Yirtilgan nechun?
Golni urib oxir,
Ho'b irg'ishlading,
Dars tinglashar axir,
Sinfdoشلaring.
Men bilan o'ynarlar,
Vaqtini belgilab.
O'qishni o'ylarlar,
Yoshing tengilar.
Futbol qochib ketmas,
Men ham qochmayman,
Nahot aqling yetmas,
Kulma-iljayma!
To'p-to'p-to'p...
Tepaverma ko'p.
Keyin afsus qilib
Yurmagin-a, ho'p?..

RASSOM

Chizdi Sardor,
Chechaklarni,
Daraxt chizdi,
Bezadi.
Avto yelar,
Tog'lar uzra,
Qaldirg'ochlar kezadi.
Men so'radim,
-Nega Sardor,
Ko'rinmaydi Odamlar?
-Odamlar bor,
Avtobusda.
Ro'lda esa-Dadamlar!

HAZILKASHI

Boshimdagi
Do'ppimni,
Olib qochdi,
Sho'x shamol.
Bo'sh kelmadim-Orqasidan,
Yetib oldim bemaolol,
Shamol, dedim,
Do'ppim senga
Kelar axir kichkina.
Shamol dedi,
Burnim chimdib:
-Hazillashdim,
Puchuqqinam...

(Ballada)

-Quloq bering, so'ylay sizga bir hikoyat,
Bu shunchaki afsonamas, yo rivoyat.
O'zbekimning tarixidan bir qissa bu,
El ekrini saqlamoqqa zo'r hissa bu.
Qissamizning qahramoni cho'pon Shiroq,
Oz yashadi, abadiylik topdi biroq.
Sak eliga qarar edi keng yaylovlar,
Boyligiga hasad qilar edi yovlar,
Uyur-uyur yilqilari semiz edi
Yegani moy, ichganlari qimiz edi.
Bu o'lkaga yovlar yo'li berki edi.
O'ziga xon, bu qabila erkli edi.
Subhatlarda kelajakdan bahs etishar,
Qo'biz chertib sho'x yigitlar raqs etishar.
Farzandlari birin-ketin boyga yetib,
Yashardilar osoyishta, to'yg'a yetib.
Ammo yorug' bu bu diyorga keldi zulmat,
Eroniyalar shohi Doru, qaro kulfat.

-Shohim, sizni bir notavon so'rab kelmish,
Bilolmadik, bundan nima niyat qilmish.
Qani, kirsin,-dedi Doru kayfi qochib,
Kirib keldi shunda eshik ochib.
Bir qo'lini yuzga bosgan, libosi qon,
-Alam tortib keldim, arzim tingla haqon!
Qabilamga jang qilmaylik, egaylik bosh.
Degan edim, ular menga otdilar tosh.
Davra olib meni rosa savalashdi,
Quloq-burnim kesib, yurtdan quvalashdi.
Elatimdan yuz burmoqqa bor asrorim,
Men uchun ham shohim, oling siz qasosim,
Gaplarim rost, buni demang, biror hiyla,
Deydilarku- siylaganni sen ham siyla.
Doru dedi:- Sendan nima foyda,
Hech yengilmas, sonsiz lashkar turgan joyda!

**Oloyyor BEGALIYEV,
Usmon Nosir
mukofoti sovrindori.**

SHIROQQ

Tarix saqlar hamon ul yovuz ismini.
Bosib oldi u Turonning ko'p qismini.
Ko'p xalqlarni ayladi qul, motamsaro.
Eroniyalar podshohi zolim Doru
Sak eliga tahlikalar soldi Doru.
Kim kiradi bunday paytda jonga oro?
-Jang qilamiz!-dedi mardlar qilich tutib,
-Ochiq jangda bo'larmikin yovni yutib?
-Saklar kamdir, yov lashkari esa bisyor.
Yoprig'anda kelar hatto keng sahra tor,
-Bo'yin egishi bizlarga or! O'lim a'lo!
-Hamma o'lgach yov qilmasmu bunda yallo?
-Ne qilamiz?... Ko'p muammo qotdi boshlar.
Keksalar lol. Jangga deydi olov yoshlar.
O'sha onda yetib keldi cho'pon Shiroq.
-Mening bitta taklifim bor, ammo, biroq...
Buni faqat oqsoqolga aytmoqchiman
Ko'nsa yaxshi, yo'qsa ortga qaytmoqchiman.
Yig'ilganlar birin-ketin ketdi yiroq.
Yolg'iz qoldi oqsoqolu cho'pon Shiroq.
-Mendan nima tilaging, ne so'rog'ing bor?
Maqsading ayt, ey cho'pon ne yo'rig'ing bor.
-Yov turibdi ostonada, bad niyati,
Istagani qul bo'lsa sak jamiyati,
Qul bo'lgandan ko'ra yotga tuqqan elim,
Menga a'lo ko'zib oqib, tinsin tilim.
Bir hiylani o'yladim men, davosi shu!
Bosqinchiga dil buyurgan ravosi shu!
Garchi jangda bo'lmo'g'i shart asli o'rnim.
Ikkilanmay kesib tashlang quloq-burnim.
Olmasidan burun Doru dalam tortib,
Men yov sari ketay sizdan alam tortib.
Yo'l boshlovchi bo'lay, boshlay cho'lga uzoq,
Jazirama sahra bo'lsin yovga tuzoq.
Garov bo'lib bola-chaqam sizda qolsin.
Yo'qolmasdan nomim o'g'il qizda qolsin.
Hafa qilmay, yog'ligimni bildirmangiz,
Ki priklargag'am yoshini ildirmangiz.
... Oqsoqol jim, sukut ichra qoldi uzoq.
Jang yaxshimi yoki Shiroq aytgan tuzoq.
Qo'li goh bosh goh qilichin tutar edi,
Shiroq esa sabr bilan kutar edi.
-Mayli, dedi oxir keksa donishmand chol
Quloq burning o'zing kes-da, yovga yo'l ol.
Ikkovlari bir chekkaga o'tishdilar
El erki deb shunday yo'lni tutishdilar.
Dofo esa bu mahalda bazm tuzib,
Yashar edi g'oliblikning gulini uzib.
Bazmlarga na may, na pul tejalaridi,
Ziyofatda yangi bosqin rejalaridi.
Turon tezda unga tobe' bo'lar shaksiz,
Ammo ko'ngli to'lmas qolsa agar saksiz.
Sak yurtini bosib olish orzu edi.
Talonchilik uning turmush tarzi edi.
Lashkarini bosqinlarga unatardi.
O'ljalarni poytaxtiga jo'natardi.
Quvonardi ko'zi-ko'ngli qonni ko'rib,
Zabt etila borgan yurt-Turonni ko'rib.
Ammo bugun ayni qizg'in chog'i bazm,
Qarshisida ta'zim qildi xos mulozim.

Bir hamlada sahra kelar lashkarga tor.
Sendayin bir majruhga emasman zor!
Shiroq aytdi:-Qochib borar saklar hozir,
Ostlarida yeldan uchqur otlar hozir,
Quvgan bilan ortlaridan bo'lmas yetib,
Har lahzada bormoqdalar yiroq ketib,
Men bir yo'lni bilarmen,
Aylanma yo'l.
Yovni oson yengmoqlikka shu kelar qo'l.
Qarshisidan chiqajakmiz kutmaganda.
Iskandar ham bundayin yo'l tutmagan-da!
Shiroq go'yo naqd o'limga nishon turdi,
Biroq ayyor Doru ham ishontirdi.
Doru dedi:-Ey lashkarim, mana sarbon,
Sak yurtiga ajal olib borsinkarvon.
(nog'oralar gumburi)
Yeti kunki yo'l yuradi lashkar horib,
Meshlarda ham suv qolmadi borib-borib.
Qulamoqda hatto otlar ketib holdan,
Ul ko'zlangan manzil sira chiqmas oldan.
Hammayoqda qip-qizil qum, ko'zing hurkar,
Ko'kdan esa quyosh tinmay olov purkar,
Esib qolsa garmsellar yo'qdir najot.
Bunday paytda vaboga ham yo'qdir hojat.
Lashkarboshi sabri tugab Shiroqqa der:
-Qani, mal'un sen aytgan u jannatday yer?
Qani buloq, suvi tiniq, qaymoqlaring?
Qani seni ho'r'lagan aymoqlaring?
Qah-qah urar shunda Shiroq telba yanglig'
Bunda bordir sizlar uchun faqat tanglig'.
Har tomonga yettikunlik yo'l buyog'i.
Hech yengilmas lashkarni men engdim,
chog'i.
Sharmandalik sizga bordir, sizga o'lim.
Shunda tugar mening umrim, mening yo'lim.
-La'nat senga, seni tuqqan shu makonga,
Tingla, bekor jabr qilma, shirin jonga.
O'ldirmaymiz, ko'rsat faqat yaqin joyni,
Biroq quduq, jildiragan biror soyni.
Shiroq esa o'z so'zida turar sobit.
-Mana shu qum sizlar uchun kafan, tobut.
Men elimni sotmagayman, asrab jonim,
O'z yurtimga sodiqman to so'nggi onim.
O'zbek degan millatning bir Shirog'iman.
Istiqolga chorlovchi nur-chirog'iman.
Sizdan rahm-shafqat so'rash ordir menga,
O'lsam hamki, el ardog'i yordir menga.
Shiroq so'zi alam uzra alam soldi,
Bosqinchilar mard cho'ponni o'rab oldi.
Yot zabonda haqoratlab, so'kdilar ham,
Qilich sermab, Shiroq qonin to'kdilar ham.
Botir yodin qum barxanlar hamon saqlar,
Siyasidan unib chiqar qizg'aldoqlar.
Har bahorda qirmiz gullar dashtga to'lar.
Keling, biz ham xotiraylik bunday zotni,
Bunday mardlar bezar millat, xotirotni.
Kunmi, tunmi, G'arbmi Sharq, qay taraf bo'lsin,
O'z eliga sodiqlarga sharaf bo'lsin.
Millatim deb yonganlarga sharaf bo'lsin.
Yurt deb jondan tonganlarga sharaf bo'lsin.
Ko'nglimizga erk atalgan farah to'lsin.
Istiqolga sharaf bo'lsin, sharaf bo'lsin!

Abdulahay NOSIROV.

SAVOB

Qayumjonlarning uyiga
hushro'ygina bir yigitcha kirib
kelibdi. Xuddi Qayumjonning
quyib qo'ygan o'ziga o'xshaydi.
Qayumjon unga gapirishini ham,
gapirmasligini ham bilmay qoldi.
Esi o'ziga kelib:- Assalomu
alaykum, - debdi. Ovozi ham titrab
chiqibdi.

-Vaalaykum assalom, -debdi
hushro'ygina yigit ham.Uning
yurish turishlari ham, hatto
kulganida yuzlariga botib turadigan
kulgichlari ham xuddi o'zinikiga
o'xsharkan.

-Men Savob bo'laman,-debdi
yigitcha boyagi tabassumi bilan.

-Savob?

-Ha,- debdi u ko'zlari chaqnab.-
Ajablanma, meni o'zing katta
qilding. Men sen bilan bap-baravar
o'sdim. Sening amallaring, qilgan
yaxshiliklaring, izzat-ikromlaring
bo'laman. Hayron bo'layapsanmi?

Kuni kecha maktabga ketayotib,
masjiddan chiqayotgan qariyalarga
egilib salom berdingku?

-Ha, shunday qildim,- debdi
Qayumjonning hayrati oshib.

-Ular senga nima deyishdi? Baraka
top, o'qishlaring «besh» bo'lsin,
deyishdi-a? Sen ularga egilib salom
berganingdan so'ng, duo olib,
salom berganingdan keyin men
katta bo'lib, Savobga aylandim.

-Savobga?

-Ha, savobga aylandim. Avvalgi yili
maktabga kelmay kasal buvisiga
qarab qolgan Mirsobot
o'rtog'ingdan ko'ngil so'ragani
bording, shundaymi?

-Ha, Mirsobotning buvisi
turolmay qoldi Men ham
buvisini tez-tez borib ko'rib
turadigan bo'ldim. Kasal
bo'lganlari uchun sho'rva
qilib bergandik. Shirin
bo'libdi,-deb maqtab-
maqtab ichgandilar. Katta
yigit bo'linglar, deb duo
qildilar.

-Ana shu savob ishing men
bo'laman. Undan keyinroq
Sayimjon akang senga atab
bedana tutib kelibdilar.
O'shanda bedanaga rahming
kelib uni qo'yib yuborganing
esingdami?

-Ha, uni akam yo'qliklarida
uchirib yuborgandim.

-Mana, shu ishing ham
savob-da. Ana shu ishingdan
keyin ham men katta
bo'lganman. Ukang
Toyimjonni konfetini
Tolibjon olib qo'yib,
bog'chadan yig'lab kelganda,
sen uni ovutib, Tolibjon bilan
yarashtirib qo'yganingda yana
ham katta bo'lib ketgandim.
Men sening ana shunday
ishlaringdan katta bo'lib
boraverganman-da.

-Unday bo'lsa hush
kelibsan, Savobjon.

Savob to'rga o'tibdi.

Ha, dunyoda savobli
ish qilib, ota-onangizni
hurmat qilsangiz,
ularning aytganlarini
qilsangiz, atrofdagilarga
mehribon bo'lsangiz, Savob
ham yoningizda bo'ladi, siz bilan
birga doimo yoningizda yuradi. Agar
birovni hafa qilgudek bo'lsangiz,
savob kichkina bo'lib qoladi.

Ўзбекистон болалари
ва ўсмирларининг
газетаси

Муассислар:

ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ
ҚЎМИТАСИ
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ
ВАЗИРЛИГИ,
«СОҒЛОМ АВЛОД
УЧУН»
ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ
ЖАМФАРМАСИ

БОШ МУҲАРРИР:
Умида АБДУАЗИМОВА

ТАҲРИР ХАЙЪАТИ:
Йўллош САИДЖОНОВ,
Омон МАТЖОН,
Гулнора ЙЎЛДОШЕВА,
Хотам АБДУРАИМОВ,
Ладахон ЁҚУБОВ,
Мукаррама МУРОДОВА,
Мирзапўлат
ТОШПЎЛАТОВ,
Музаффар ПИРМАТОВ,
Феруза ОДИЛОВА,
Эргашвой САРИҚОВ,
Баҳодир ҲАЙДАРОВ.

Ижарадаги Тошкент
Матбаа комбинатида
офсет усулида 43.351
нускада босилди.
Ҳажми 2 босма табоқ.
Буюртма - К-75-05
Газетани PENTIUM-II
тпх компьютерида
А.АБДУҒАФФОРОВ
саҳифалади.

Рўйхатдан ўтиш
тартиби № 000137
Манзилмиз
700129;
Тошкент шаҳар,
Навоий кўчаси 30-уй.
Тел: 144-62-34